

DÉLMAGYARORSZÁG

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

78. évfolyam, 220. szám
1988. szeptember 14., szerda

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEDED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Vízlépcsőfokok

I den májusban, a közlési tilalom feloldását követő napon, az Országos Vízügyi Hivatal előtt autobuszba szállt a fővárosi és vidéki újságírók egy csoportja, hogy hajnaltól estig a bős–nagymarosi vízlépcső építésének sokáig rejtgetett tényeivel ismerkedjen. Valóban szerencsésnek mondhatom magam, hogy engem is meghívtak erre az útra, nem csupán azért, mert kipróbálhattam: milyen érzés személyi igazolvány fölmutatásával átlépni az országhatárt.

Mert az igazi élményt a túlsó oldalon látott „pokoli gödör” okozta: Bősen — azaz, Gabcsikóvön — már csaknem elkészült a gigantikus betonkő, a tulajdonképpeni vízlépcső. Megtiltották ugyan a fényképezést, de az elsomfordáló kollégák ballonkabátja alól gyakori kattogás jelezte: elkészülnek az embargó utáni első, félegális felvételek.

S ha már itt állunk e gödör partján, hadd mondjak valamit a kollégák kollektív lelkeségéről! Mindannyian ellenzéken és az építkezést ellenzően szállunk föl a buszra. A vízlépcső történetének sötétebb mozzanatait, a negatívumokat úgy vonzottuk, mint a mágnes a vasreszeléket. Éberek voltunk, és meg akartuk látni a bűn mélységeit. Ezért kaptuk föl mindannyian a fejünket, amikor a nagyberuházás szlovák KISZ-titkára előbb nem szólalt meg magyarul, majd kijavította a tolmácsot. Am keresve sem találunk több vasreszeléket, mágneses erőterünkbe hírek, információk, összefüggések kerültek.

„Szóval, áttáltál az ő oldalukra” — fogadták beszámolómat ismerőseim, holott csak annyi történt, hogy végre megismerkedhettem és továbbadhattam az egyik álláspont szakmai tudásanyagának egy nap befogadható részét. Igaz, ez nem volt kevés, mert a vízügyiek úgy vetették ránk magukat, mint éhezők egy falat kenyérre. Nem volt kihasználatlan perc, folyamatosan mondták a magukét a buszon, Dunakilitin, az építkezés irodájában, a bősi kocsmában, vagy a határátkelőn. Beláthattuk: ha valaki szenvedett a sajtóembargótól, az a „vizes” szakma volt. Tűnnük kellett, hogy míg őket csendre intik odafentről, addig alulról az elfojtott puszogás helyett már kiáltó hangok szólhatnak a beruházás környezeti hatásairól.

Igy nem cáfolhatták sem azt, hogy kiszárad a Duna környéke, sem ennek ellenkezőjét, hogy mocsarasodásnak indul a táj. Összeszorított ajkakkal „válasszhattak” arra a képtelenségre, hogy egy esetleges földrengés nyomán kilenc méter magas vízáradat önti el a fővárost. Így arról sem számolhattak be, hogy az építkezéssel mindig és mindenütt együtt járó környezeti károkat milyen eszközökkel igyekeznek csökkenteni. Végül — és nem jogtalanul — az is fölvetődött a szakmában, hogy a kormányzat éppen így, elhallgatásukkal és a környezetvédők néma inspirálásával akar olyan helyzetet teremteni, hogy a lakosságra mutogatva hátrálhat ki a számára egyre kellemetlenebb helyzetből.

És most odáig jutottunk, hogy nincs jó megoldás. Köszönhetően annak, hogy egy antidemokratikus, szűkmarkú, korlátolt politikai gyakorlat az előzetes és nyilvános szakmai vitát helyett a különböző érvrendszerű, zöldek kontra vízügy vitának adott teret. Ha alaposan megnézzük ezt az állatorvosi lovat, láthatjuk, a szocializmusnak nevezett újraelosztási rendszer többek között az információk visszatartásával, a szakmai tények fölötti monopolisztikus rendelkezéssel okoz társadalmi betegségeket. Mert a vita a környezetvédők megközelítésében is azon a ponton izzik, ahol a zsurnaliszta a döntés-előkészítés agyonhasznált, ám igaz tartalmában ritkán alkalmazott fogalmát jelöli meg. Vagyis: mindenkinek — talán még a kormányzatnak is — az elhallgatás fáj. Most csupán abban bízhatunk, hogy ez a sajtós később, hasonló ügyek tárgyalása előtt is eszünkbe jut.

Visszalépkedve a két és fél évvel ezelőtti sajtótájékoztatóhoz: a buszon módomban állt interjút készíteni a nagymarosi beruházás főtervezőjével. A gondokat sem elhallgató, őszinte szakmai nyilatkozat nem kellett egy lapnak sem. Ilyen a mi gláznosztyunk...

S talán ebbe a gondolkörbe keríthető be az ügy egyik legérdekesebb tanulsága: a hallgatás feloldásával magas szinten is egyértelművé vált, hogy parancsoló kényszer a tájékoztatás, talán még az építkezés melletti propaganda is, ám a hírközlés monopóliumával rendelkezők nem tudták fölvenni a versenyt a nagyon kicsi tájékoztatói lehetőségekkel rendelkező alternatívokkal, amatőrökkel. Példák erre a tegnapi tüntetések, melyeken — ez ügyben — a kormánypartiság kisebbségiséget is jelentett. De miért legyen hatékonyabb a tájékoztatás, mint az ipar?

A másik tanulság: ha egy országos jelentőségű beruházásnak az előkészítése több vizsgálódási módot — szűken vett szakmait, környezetvédelmit, környezetgazdálkodási, közgazdasági és politikait — tételez fel, akkor a döntés előtt a tájékoztatásban is gondolni kell ezekre a nézőpontokra! Mivel ez nem történt meg, most teljesen eltolódott a hangsúly a politikai és környezetvédelmi szempontok felé.

Szegedi vízügyi szakembertől hallottam, hogy ez a közös csehszlovák–magyar vállalkozás a trianoni békerendszer okos meghaladása. Ennek a gondolatnak a megvitatására még sok lépést kell megtenni. A vitatkozók azonban — nem ok nélkül — egyelőre az alsó lépcsőfokokon tülekednek.

Dlusztus Imre

Költségvetés és környezetvédelem

A megyei tanács vb-ülése

A Csongrád Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának tegnapi ülésén az Előterjesztések címen futtatott napirend keretében a testület tájékoztatást kapott a Tiszatáj szerkesztőségéről, pontosabban a folyóirat néhány személyi kérdésének alakulásáról. Konkrét elképzelések és tárgyalások ellenére is betöltetlen a fő-szerkesztő-helyettesi poszt s egyelőre nem találtak alkalmas személyt a szerkesztőbizottság elnöki posztjára. Így a szerkesztőség jelenlegi összetétele, a szerkesztőbizottság működésének mostani rendje nem tekinthető véglegesnek — a művelődési osztály vezetőjének e megállapításával a vb egyetértett. Tudomásul vette a testület az együttműködési megállapodások eddigi teljesítéséről szóló elnökhelyettesi tájékoztatót. A vb-tagok hozzájárultak, hogy a megyei egészségvédelmi tanács úgynevezett Egészségvédelmi alapot hozzon létre — főként az alkohol- és kábítószer-fogyasztás, valamint a dohányzás elleni küzdelem támogatására, a magas vérnyomás megelőzésére, a korszerű táplálkozás, a környezetvédelem, a tömegsport, a természetes gyógy módok pártolására. E feladatok széles körű propagálásához, megvalósításához, a fejlődést segítő kutatáshoz kéri majd az intézmények, vállalatok, magánszemélyek anyagi támo-

gatását. A befizetett pénzeszegek a nyereség-, illetve személyi jövedelemadó-alapot csökkentik majd. A végrehajtó bizottság különböző bizottságot hozott létre, mely Üllés és Forráskút, illetve Fábiánsebestyén és Eperies eddig közös tanácsainak különválasztását készítik majd elő, hogyha az Elnöki Tanács jóváhagyja a kérelmeket, az átszervezés zökkenőmentes lezár. Döntött még pótelőirányzatok engedélyezéséről és állami támogatás módosításáról is a testület, s hozzájárult ahhoz, hogy Ökrös Tamás deszki vb-titkárt — saját kérésére — felmentse a tisztsége alól. Végül a vb az október 20-ra összehívott megyei tanácsülés előkészítésével foglalkozott.

Félévi mérleg

Az esztendő féléidején túl a végrehajtó bizottság rész-mérleget készített — a tervés munkaügyi, valamint pénzügyi osztály beszámolatásával — arról, miként teljesült a megyei tanács idei első félévi költségvetési és fejlesztési terve. Nehezedő gazdálkodási körülmények, a pénzeszközök reálértékének csökkenése jellemzi az első hat hónapot — a ta-

nácsok és intézményeik kötelezettségvállalását pedig erős visszafogottság. Az alapellátás intézményeinek működésére az árszínvonal-emelkedés és a pénzzavarok kedvezőtlenül hatottak, de mint a beszámoló megállapítja: „az egészségügyi szociális, oktatási tevékenység színvonala nem csökkent, sőt, a tervben előirányzott fejlesztések, úgynevezett szakmai programok megvalósulásával bizonyos javulásról is lehet szólni”. E napirend vitájában azonban több hozzászóló elmondta: a közvéleményben kialakult kép ennél negatívabb. (Így ítélte ezt meg egyébként legutóbbi ülésén a szegedi tanács végrehajtó bizottsága is, amikor a tanácsi apparátus által javasolt további ötszázalékos megtakarításokat nem látván reálisnak és teljesíthetőnek, intézményei „nadrágszíját” nem húzta még összebb, s elvetette a javaslatot.)

A megyei tanácsnak a beszámolót előzetesen megvitató két szakbizottsága úgy vélte: kerülni kell a túlzott optimizmust az intézmények vállalkozási kedvét megítélvén, s a lakossági közreműködéseket, anyagi áldozatvállalásokat vizsgálván. A helyi tanácsoknak nagyobb rugalmasságot s

kevesebb óvatosságot kellene fölmutatniuk gazdálkodásukban — összhangban önálló-sági törekvéseikkel és szabadságukkal —, s ennek megfelelően a megyei tanácsnak is oldania kell a mostanihoz hasonló régi típusú elszámolási stílusát — hallottuk a vitában. Ami alighanem azt jelenti: a megyei költségvetési és fejlesztési tervek teljesítését a jövőben másként fogják értékelni a megyei tanácsházán. Azaz az irányító testület a saját munkáját elemzi és minősíti majd, a helyi tanácsokról pedig tájékozik.

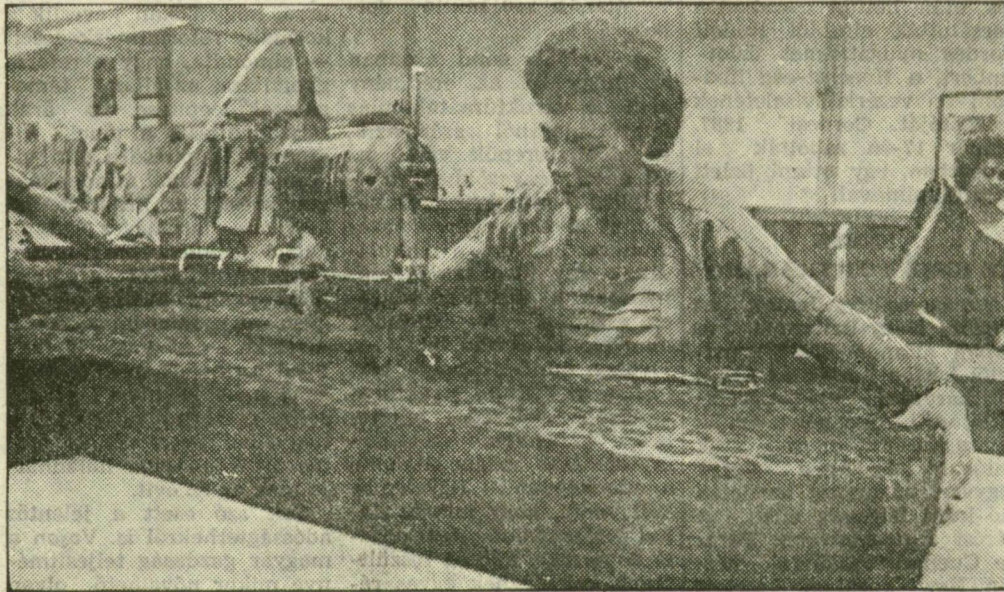
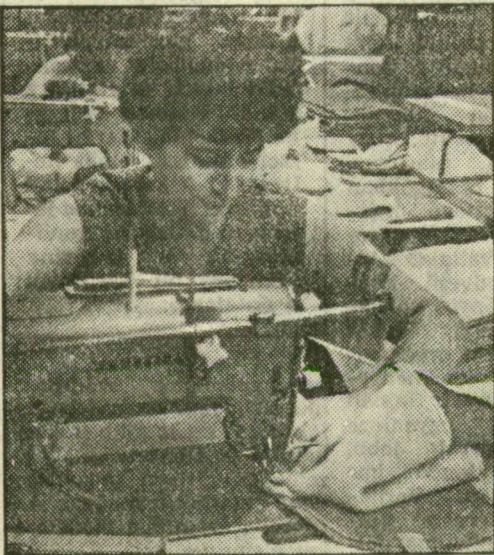
Közepesen szennyezett

A végrehajtó bizottság 1982-ben tekintette át utoljára — véleményezve az akkor elkészült hosszú távú koncepciót — a megye környezetvédelmének helyzetét. Tegnapi ülésén a testület arról tájékozódhatott, hogy az eltelt hat év legnagyobb eredménye: Csongrád megye környezeti állapota nem haladta meg a közepes szennyezettségi szintet.

A termőföld mennyiségi védelmének 6–8 éve kezdődött kedvező folyamata ma is tart, a minőségi földvédelem programjának pedig közel negyven százaléka valósult meg 1976-tól 1987 végéig. A környezetkimélő keimizálás és a biológiai védekezés eredményeinek számbavétele után a tájékoztató jelentés egy súlyos gondot is megfogalmazott: a szennyvizek elvezetésében és tisztításában megmutatókozó lemaradást jelzi, hogy csak minden harmadik lakáshoz vezet közcsonk, s a szennyvizeknek csak egytizedét tisztítják megfelelően. Romlik a folyók kémiai és bakteriológiai vízminősége — fürdésre már csak a mártélyi holtág alkalmas! A levegő, amit beszívunk, kevésbé szennyezett, de veszélyforrásnak kell tekinteni a rossz műszaki színvonalú gépjárműállományt, és általában a közlekedést.

Ami az élővilág és táj védelmét illeti: elkészült a pitvarosi puszták természetvédelmi javaslata, a szegedi füvészkert és a Maros menti ártéri erdők egy részének védelmét pedig most készítik elő.

A települések köztisztasága nem kielégítő — állapítja meg a tájékoztató —, a lakásoknak csak feléből gyűltik szervesen a kommunális hulladékok. De azt legálább pormentesen, s általában két napon belül — viszont többségében nem megfelelő személtárolóhelyen. A veszélyes hulladékoknak csupán a felét helyezik el jelenleg környezetkimélő módon. A tárolási feltételek akkor javulnak, ha a Szolnok megyei Kétpó közég mellett felépül a négy délalföldi megye veszélyes hulladékokat kezelő, közös telepe. Ennek átmeneti tárolója várhatóan 1990-re készül el.

Schmidt Andrea felvételei

KABÁTOK, BLÉZEREK. A divattervező megálmodja a legújabb modelleket, és a varrónő kiszabja és megvarrja azokat. Így tesznek a Szegedi Ruházati Szövetkezet ter-

vezői is. Most — az évszaknak megfelelően — kabátok, blézerek készülnek, mellette öltönyök és a bundák is. Termékeiket nemcsak a belkereskedelemben értékesítik, hanem exportra is szállítanak belőle